

LISINSKI
ARIOSO
GLAS ZA
LISINSKI
NEPROCJENJIV DOŽIVLJA!

BO SKOVHUS, bariton
STEFAN VLADAR, glasovir

U nedjelju, 7. svibnja 2017., s početkom u 19 i 30 sati

FRANZ SCHUBERT

(stihovi: Wilhelm Müller)

Lijepa mlinarica, op. 25, D. 795

Das Wandern (Putovanje)

Wohin? (Kuda?)

Halt! (Stoj!)

Danksagung an den Bach (Zahvala potoku)

Am Feierabend (Uvečer nakon posla)

Der Neugierige (Radoznalost)

Ungeduld (Nestrpljivost)

Morgengruß (Jutarnji pozdrav)

Des Müllers Blumen (Mlinarevo cvijeće)

Tränenregen (Kiša suza)

Mein! (Moja!)

Pause (Odmor)

Mit dem grünen Lautenbände (Zelena vrpca na lutnji)

Der Jäger (Lovac)

Eifersucht und Stolz (Ljubomora i ponos)

Die liebe Farbe (Draga boja)

Die böse Farbe (Zla boja)

Trockne Blumen (Osušeno cvijeće)

Der Müller und der Bach (Mlinar i potok)

Des Baches Wiegenlied (Potok pjeva uspavanku)

Bo Skovhus (Ikast, Danska, 1962.) jedan je od vodećih baritona današnjice, međunarodna operna zvijezda i sjajni izvođač solo popijevaka. Njegov strelovit uspon na opernoj sceni počeo je devedesetih godina 20. stoljeća nakon studija na Kraljevskoj glazbenoj akademiji u Aarhusu, zatim na Kraljevskoj opernoj akademiji u Kopenhagenu te usavršavanja u New Yorku kod vrhunskoga vokalnog pedagoga Orena Browna. Godine 1988., na preporuku svojega učitelja, u posljednji čas uskače u ulogu Mozartova Don Giovannija u Bečkoj narodnoj operi (*Volksoper*), što se pokazalo kao izvrstan potez. Naime, tada dvadesetšestogodišnji Skovhus odmah biva zapažen. Postaje miljenikom bečke operne scene, koja je do danas ostala u središtu njegova glazbenog zanimanja i izvođačke prakse. Osim u Bečkoj narodnoj operi, nastupa i u bečkom Musikvereinu i Konzerthausu, učestalo izvedeći koncerte i recitale. Naročito su poznate njegove izvedbe triju Mozartovih „Da Ponte“ opera (nazvanih prema njihovu libretistu Lorenzu da Ponteu): Gofa Almavive u *Figarovu piru*, naslovnog junaka u *Don Giovanniju* i Guglielma u *Così fan tutte*. Od novih produkcija ove sezone nastupa u Bečkom teatru u operi *Peer Gynt*, u Kölnskoj operi u *Figarovu piru* te u ulozi Šiškova u Janáčkovoj operi *Iz mrtvoga doma* u Bavorskoj narodnoj operi u Münchenu. Kao vrhunski bariton proslavio se u operama u kojima su uloge protagonista pisane upravo za baritone, a takva su djela, naravno, u manjini prema onima u kojima glavnu dionicu vode tenori. Stoga je ključna uloga Boa Skovhusa u revitalizaciji opere *Hamlet* Ambroisa Thomasa kao i manje poznate verzije Massenetova *Werthera* u kojoj naslovnu ulogu tumači bariton. Posebnom je učinio i Brittenovu operu *Billy Budd*, kao i *Evgenija Onjegina* Petra Iljiča Čajkovskog, a pjevao je i Bergova *Wozzeka*, Princa Jeleckog u Čajkovskijevoj *Pikovoj dami*, Tarkovinija u Brittenovu *Silovanju Lukrecije*, Raimonda u *Veneri* Othmara Schoecka, a Reimannov *Lear* u hamburškoj produkciji iz 2012. u medijima je odjeknuo kao njegova uloga života. Uz operne uloge i arije, Skovhus često nastupa na recitalima, izvedeći solo popijevke Huga Wolfa ili Ericha Wolfganga Korngolda, izbor pjesama Roberta i Clare Schumann pod nazivom *Pjesnikovo srce* i dva veličanstvena Schubertova ciklusa *Labuđi pjev* i *Lijepa mlinarica*. Najradije nastupa u pratnji pijanista Helmuta Deutscha, a vrlo često pozornicu dijeli s pijanistima kao što su Stefan Vladar, Andreas Haefliger, Yefim Bronfman, Leif Ove Andsnes, Christoph Eschenbach i Daniel Barenboim. Još od njujorškog recitala 1997. godine u Dvorani *Alice Tully* u Lincolnovu centru smatra se jednim od najvećih izvođača solo popijevaka svoje generacije. Brojni pjevački nastupi vodili su ga na vodeće svjetske operne pozornice, uključujući njujorški Metropolitan u sezoni 1998./1999., Hamburšku narodnu operu, Operu u Houstonu, Njemačku operu u Berlinu, Parišku operu, Kraljevsku operu u Kopenhagenu te Bavorsku narodnu operu. Poduži je popis dirigenata s kojima je Bo Skovhus surađivao; među njima su, Claudio Abbado, Daniel Barenboim, sir Andrew Davis, Bertrand de Billy, Charles Dutoit, Armin i Philippe Jordan, Christoph von Dohnányi, Christoph Eschenbach, sir John Eliot Gardiner, Nikolaus Harnoncourt, Marek Janowski, Mariss Jansons, sir Charles Mackerras, Zubin Mehta, Ingo Metzmacher, Riccardo Muti, Seiji Ozawa, Georges Prêtre i drugi. Najvažnije uloge opera i koncertnoga repertoara snimio je u izdanju diskografske kuće *Sony Classical*: *Pjesnikovo srce* u pratnji Helmuta Deutscha za glasovirom iz 1996., *Lijepa mlinarica* iz 1997. i Mahlerova *Pjesma o zemlji* iz 2000. Ove godine Bo Skovhus je uz pijanističku pratnju Stefana Vladara izdao ploču s ciklusom Schubertovih solo popijevki *Lijepa mlinarica*.

Stefan Vladar (Beč, Austrija, 1965.) bečki pijanist i dirigent, jedna je od najvažnijih ličnosti na austrijskoj glazbenoj sceni. Kao jedan od najboljih multitalentiranih glazbenika svoje generacije, ostvario je zavidnu međunarodnu karijeru nastupajući diljem Europe, Azije i Amerike. Već sa šest godina počinje pohađati satove glasovira te se 1973. godine upisuje na Sveučilište za glazbu i izvedbene umjetnosti u Beču, gdje mu učiteljem postaje poznati pijanist Hans Petermandl. Svoju prvu nagradu osvaja 1985. godine, kao najmlađi natjecatelj, na prestižnom Međunarodnom Beethovenovu pijanističkom natjecanju u Beču. Od tada je njegova karijera u stalnom usponu pa počinje nastupati pod umjetničkim vodstvom raznih dirigenata (Claudio Abbado, Christoph von Dohnányi, Vladimir Fedosejev, Christopher Hogwood, Louis Langrée, sir Neville Marriner, sir Yehudi Menuhin, Seiji Ozawa, sir Simon Rattle i Christian Thielemann) i s brojnim orkestrima, kao što su Concertgebouw orkestar iz Amsterdama, Akademija St Martin in the Fields, Bavarski narodni orkestar, Europski komorni orkestar, Čikaški simfonijski orkestar, Tokijski simfonijski orkestar, Bečka filharmonija, Bečki simfonijski orkestar i Tonhalle orkestar iz Züricha. Kao dirigent, radio je s Bečkim simfonijskim orkestrom, Cameratom iz Salzburga, Haškim rezidencijalnim orkestrom, Simfonijskim orkestrom iz Bamberga, Simfonijskim orkestrom *Čajkovski* iz Moskve, Stuttgartskom filharmonijom, Simfonijskim orkestrom Budimpeštanskog i Danskog radija, kao i s komornim orkestrima iz Basela, Kölna, Praga i Züricha, između ostalih. Suradivao je s uglednim svjetskim glazbenicima kao što su Tzimon Barto, Janine Jansen, Isabelle van Keulen, Viktoria Mullova, Julian Rachlin, Heinrich Schiff i s mnogim pjevačima među kojima su Ian Bostridge, Johan Botha, Jonas Kaufmann, Angelika Kirchsclager, Thomas Quasthoff, Ramón Vargas te Pretty Yende. Također, Stefan Vladar već dugo surađuje sa svjetski poznatim baritonom Boom Skovhusom.

Godine 2008. Stefan Vladar postavljen je za šefa-dirigenta i umjetničkog voditelja Bečkog komornog orkestra. Tijekom sezone 2015./2016. ravnao je Moskovskim simfonijskim orkestrom, Portlandskim simfonijskim orkestrom, Simfonijskim orkestrom iz Bankoka i iz Kaira kao i Simfonijskim orkestrom *Čajkovski* iz Moskve. Kao koncertni pijanist nastupao je sa Simfonijskim orkestrom Praškog radija te Jugozapadnom njemačkom filharmonijom iz Konstanza. Održao je i mnoge solo recitale u glazbenim središtima srednje Europe – u Beču, Münchenu, Budimpešti i Zagrebu, među ostalima.

Austrijska izdavačka kuća *Capriccio* počela je suradivati sa Stefanom Vladarom objavivši CD sa skladbama Mauricea Ravela za solo glasovir 2015. godine, a godinu nakon toga i četverostruko izdanje Beethovenovih koncerata (Vladar je svirao glasovirske koncerte i ravnao Bečkim komornim orkestrom). S danskim baritonom Boom Skovhusom izdao je Schubertov ciklus solo popijevki *Lijepa mlinarica* 2017. godine.

Bečka klasika neprijeporan je muzikološki pojam. Naziv Bečki romantizam, međutim, jedva tko upotrebljava, iako postoje valjani razlozi za to. Austrijska metropola naime nije samo grad klasičnoga stila u desetljećima oko godine 1800. nego i tlo na kojem se očitovao početak europskoga glazbenog romantizma. Njegov protagonist je **Franz Schubert** (1797-1828.), prvi među velikim skladateljima epohe koji je rođen u Beču i gotovo cijeli život proveo u tom gradu. Iako su Schubert u Beethoven bili suvremenici, povijesna su iskustva starijega majstora bila drukčija nego iskustva mlađega, rođenoga tridesetak godina kasnije. Naraštaj rođen oko 1800. doživio je Francusku revoluciju, njezine misaone odjeke i Napoleonovu ličnost kao prošlost čije su se posljedice opažale samo kao politički odgovor na revoluciju, u obliku poretka koji je zavladao nakon Bečkoga kongresa, kada je pobjednički savez protiv Napoleona pod režijom vještoga austrijskog diplomata Clemensa Metternicha krojiio novi europski poredak. Mladi Schubert i njegovi vršnjaci odrastali su u ozračju konzervativne restauracije koja je u svakom pogledu poticala apolitičnost. Skladatelj prijatelj Eduard von Bauernfeld, uspješan dramatičar, usporedio je u svojim memoarima život u Beču Metternichova razdoblja s „mrtvom prirodom“, pri čemu metafora „mrtva“ dobiva posebno značenje. Svaka je politička kritika bila zabranjena, pa su se mladi ljudi, misaono i umjetnički nastrojani, „hermetički odijeljeni od javnih poslova“, kako kaže Bauernfeld, zatvarali u svoje krugove, stvarajući oaze kulture. Schubert, bijedno plaćen nastavnik i poslije glazbeni zabavljač u društvima i privatni učitelj klavira, obilježen nesigurnom egzistencijom, pripadao je skupini mladih bečkih umjetnika i boema, među kojima je bilo pisaca, slikara i reproduktivnih glazbenika. U tom se krugu njegovala glazba, od kućnih zabava do koncertnih nastupa.

To treba istaknuti jer je Schubertovo stvaralaštvo dobar primjer u razmatranjima o uzajamnim odnosima društvenih prilika i osobnih težnji. Pogled na proporcije unutar pojedinih glazbenih vrsta pokazuje da najveći broj djela pripada području intimne umjetnosti koja je prikladna za kućno muziciranje. Vokalna lirika, koja je kvantitativno na prvom mjestu, zatim kratki plesovi poput valcera i ländlera za klavir, mnoštvo skladbi za klavir četveroručno, klavirska trija, gudački kvarteti – gotovo sve te kompozicije nastale su izvorno iz potreba društvene zabave ili kućne komorne glazbe. Mnoge su skladbe tek poslije, a neke tek nakon desetljeća, našle svoj put u koncertne dvorane. Publika diljem svijeta koja danas sluša vokalne recitale s – gotovo obveznim – Schubertovim pjesmama na programu, nije uvijek svjesna toga da su te pjesme napisane za soprane, tenore ili baritone iz majstorova susjedstva i da su prvi put zazvučale, uz njegovo tumačenje klavirske dionice, među zidovima skromnih građanskih stanova.

Za mnoge je ljubitelje glazbe najupudaljivije svojstvo romantizma njegova težnja intermedijalnosti. Pjesnički atributi u stvaralaštvu bečke klasike i njezinih inozemnih sljedbenika pretežno su, znamo, neautentične primjese. Kod romantičara pak poetizacija je izvorna tendencija, stilsko obilježje, izraz sveopće estetizacije svijeta. Iako je i prije bilo manje-više naivnih pokušaja glazbeno-poetske intermedijalnosti (Vivaldijeva su *Godišnja doba* iznimka), tek s romantizmom počinje prava povijest glazbe koja se napaja pjesničkim vizijama i književnim motivima. Razmatranja o Lisztu, Berliozu, Schumannu i Čajkovskom približit će nam taj umjetnički svijet, koji je uostalom analogan sinesteziji u romantičkoj lirici.

Bilo bi, međutim, brzopletno ustvrditi da je samo ta tendencija proizvela *Lied*, s europskim vrhuncima u Schuberta, Schumanna i Brahmsa. Duboko dojmljiv spoj poezije i glazbe u oblik pjevanja uz pratnju instrumenta dostupan nam je u izvedbama renesansne i barokne glazbe. John Dowland, Henry Purcell i Händel veliki su primjeri. Originalna su odlika romantičke vokalne lirike stapanja, to jest sinestezija i intermedijalnost, u tom smislu što vokalna i instrumentalna dionica postaju posvema ravnopravne; njihova se specifična izražajnost uzajamno prožima, tvoreći prije Wagnera, poseban dvočlan *Gesamtkunstwerk*. U jedva reprezentativnim Haydnovim i Mozartovim, pa čak i Beethovenovim pjesmama može se još govoriti o vokalnoj dionici koju podupire klavir. Međutim, sintagma „uz pratnju klaviru“, koja se i danas često upotrebljava, znak je krajnje neupućenosti kad se radi o skladateljima poput Schuberta. Brahms, koji je surađivao u izradi prvoga velikog izdanja Schubertovih djela, izjavio je jednom da bi se mnoge majstorove pjesme mogle uz određene zahvate izvoditi kao klavirski komadi, tolika je glazbena snaga i osobnost instrumentalne dionice. On to nije učinio, ali se po narudžbi nakladnika jedan mladi glazbenik prihvatio toga posla i priredio ciklus *Zimsko putovanje*. Notni je tekst zanimljiv u studijske svrhe, no zapravo samo potvrđuje konstataciju od koje smo pošli: da su te pjesme nezamjenjive samo u svojoj uzajamnosti. No treba dodati i drugi važan aspekt. Schubert, koji je počeo skladati vokalnu liriku isprva pretežno za krugove amatera (dakle ljubitelja, ali ne nevještih diletanata!), posezao je naravno i za manje vrijednim tekstovima domaćih pjesnika, to jest prijatelja, znanaca ili pomodnih autora. Malo je zapisa o njegovu poznavanju književnosti, ali je nedvojbeno da je znao prepoznati veliko pjesništvo: on je prvi veliki kompozitor koji je neke od najdubljih Goetheovih pjesama udružio s izražajnom snagom glazbe. Ima li se na umu učestalost Goetheovih pa i Schillerovih pjesama mladoga Schuberta, razrješuje se prividna zagonetka da se još neiskusni skladatelj uputio odmah prema nasloženijem obliku uglazbljivanja poezije.

Podsjetimo se, u povijesti pjesme za glas i glazbala postoje tri strukturna tipa – strofni, varirani strofni i prokomponirani (prema njem. *durchkomponiert*). U razvoju pjesme od starine djela su pretežno pripadala prvim dvjema vrstama. Strofe jezičnoga teksta mijenjale su se, dok se glazba ponavljala ili je popimala modificiran oblik. Prokomponirana pjesma pak mijenja glazbu kako se mijenja tekst, prati ga, prilagođuje mu se, produbljuje ga ili čak traži načina da mu se na umjetnički osmišljen način suprotstavi (čime je postignuta najsofženija forma intermedijalnosti). Treći se tip dakako najviše udaljava od folklorne ili neke druge također manje zahtjevne predaje, ističući individualnu estetsku svijest. Budući da se Schubert poslije često priklanjao jednostavnom strofnom ili variranom tipu, na prvi pogled iznenađuje činjenica što je počeo upravo s prokomponiranom vokalnom lirikom. Odgovor je u ambiciji mladića bez društvenog ugleda da se iskaže time što poseže za djelima najvećeg suvremenog pjesnika. Podvig je imao željan odjek. Od početka devedesetih godina Schubertovo se ime pojavljuje sve češće na programima javnih i privatnih priredbi, zastupljeno ponajviše vokalnom glazbom. Iako za života nije bio toliko poznat kao, primjerice, Beethoven, nova su istraživanja opovrgla feljtonističku legendu o bijednom, zaspatavljenom umjetniku. Uvid u tadanju glazbenu publicistiku pokazuje drukčiju sliku: novine su se dosta često osvrtnale na izvedbe njegovih djela, a neki se kritičari nisu ustezali da mu priznaju velik talent ili čak genijalnost. Kod skladatelja koji je komponirao nekoliko stotina pjesama besmisleno je površno prelistavati korpus. Markantni primjeri mnogo više pridonose spoznaji, a skupni pogled bit će potreban u osvrtu na skupine pjesama koje je majstor skladao kao cikluse.

Samo je jedan dio vokalne lirike objavljen za majstorova života, nešto više od stotinu pjesama, i to u razdoblju od 1821. do 1828. godine. Kako su prva izdanja više nego rijetka (u antikvarijatima muzikalija rarissima), malo je poznato da je Schubert svoje pjesme objavljivao u malim zbiricama, po nekoliko pjesama u jednom sveščiću, međutim, ne po bilo kakvom izboru nakladnika, nego u namjeri da pjesme bar donekle tematski poveže. Svakoj je zbirci odredio broj opusa, na primjer op. 3, 59, 88 itd. Postupio je u tom pogledu kao i kod instrumentalnih djela. No, kako su se njegovi podaci vremenom pomiješali s proizvodnim oznakama nakladnika, danas se u muzikologiji i diskografiji upotrebljavaju samo Deutschovi brojevi. Treba imati na umu i problematiku koju je prikazao muzikolog Elmar Budde u svojoj novoj knjizi o Schubertovu stvaralaštvu. „U godinama poslije Schubertove smrti izlazile su sve pjesme objavljene za njegova života u izvornim rasporedima s njegovim oznakama. Oko 1850. i nakon toga pretegnula je praksa da se zanemare izvorni rasporedi: pjesme su se počele pojavljivati u posve drukčije usmjerenim zbiricama. Većina izdanja vokalne lirike koja su još i danas u glazbeničkoj uporabi takve su zbirke.

Budući da su pjesme raspoređene prema mjerilu popularnosti, ogleda se u njima uglavnom građanski ukus druge polovice 19. stoljeća: od Schubertovih intencija te su se zbirke posve udaljile.“ Ovdje bi svakako trebalo dodati da se putovi recepcije ponekad ravnaju prema nepredvidljivim čimbenicima koji mogu ocrtavati vrsnoću glazbe, ali ne moraju. Štošta je prepušteno slučajnosti, primjerice prosudbi nakladnika, utjecaju kritike, preferencijama izvođača. Neke pjesme još uvijek nisu našle zasluženo mjesto u programima, no ne može se reći da postojeći kanon pruža iskrivljenu sliku. Nijedna od najpoznatijih pjesama izvan ciklusa nije postala popularna zbog nekih izvanglazbenih razloga.

U 19. i 20. stoljeću mnoge su popularne pjesme stekle klavirsku autonomiju u obliku obrada za koje se odriču pjevača. U tom se istakao osobno Liszt, koji je za svoje pijanističke nastupe priređivao sve što je bilo donekle popularno: pjesme, operne potpurie, čak i sve Beethovenove simfonije. Lisztov su primjer na različite načine slijedili pijanisti poput Busonija, Rahmanjinova, Godovskoga. U naše doba, koje postmoderne slobode spaja s krajnjim purizmom, takve se obrade susreću eventualno još na ljetnim pozornicama.

Schubert je u svojim književnim prosudbama očitovao sklonost toleranciji. Znamo da mu je u mnogim pjesmama bilo stalo do najviše literarne razine (Goethe, Schiller, Heine); no u isti je mah u dvama ciklusima, objavljenima za života, uglazbio prividno posve nezahtjevne stihove svoga njemačkog suvremenika Wilhelma Müllera, zastupnika kasnije faze romantizma, i to onog usmjerenja koje se oslanjalo na folklornu predaju. Ta Schubertova djela nisu rezultat određenog izbora iz Müllerovih pjesama – cikluse je sastavio pjesnik. Skladatelj se prihvatio tih književnih noviteta i komponirao *Die schöne Müllerin (Lijepa mlinarica)* 1823/4. godine, a *Die Winterreise (Zimsko putovanje)* godinu dana prije smrti (D 795 i 911). Naslov drugoga ciklusa budi očekivanja koja odgovaraju tematici, no prvi je naslov varav. Pjesme o „lijepoj mlinarici“ nisu bezazlene pjesme pastoralnog ugođaja u pučkom tonu, nego pastiši protkani sjetom i kobnim slutnjama. Ciklus je zapravo lirski oblikovana priča o privlačnoj djevojci, mlinarici, i trima momcima koji je snube. Za mladoga mlinara, koji je na djetićkom putovanju, priča završava tragično: nevjerna djevojka otjera ga u smrt. Slušatelj koji ciklus čuje po drugi put znade da rječica, koja u prvoj pjesmi teče tako vedro, krije smrt. U posljednjoj, dvadesetoj pjesmi, čuje se glas rječice koja utopljenika prima u svoj zagrljaj, pjevajući mu smrtnu uspavanku. između bezbrižna početka i tužna kraja Schubert razvija glazbeni scenarij u kojemu se ne predstavlja samo kao jedan od najvećih melodičara 19. stoljeća nego i kao majstor psihološkoga tumačenja. Za sva pjesnička raspoloženja u susretima mladića s ljudima i prirodom majstor je znao naći sugestivne tonske ekvivalente koji još više nego poetski predložak pružaju doživljaj duševne podvojenosti, u slikama i zvukovima, radosti i šarenila na koje pada sjena i tuga sjete.

Kao i većina pojedinačnih pjesama, taj je ciklus obilježen jednostavnošću i ekonomikom izraza, čija je fascinantnost u tome što i harmonijskim i ritamskim nijansama postiže velika djelovanja. Dio takve skladbene koncepcije promišljena je mijena strofnog i prokomponiranoga tipa, ovisno o naravi teksta. Schubert je uostalom donekle mijenjao odnosno ponavljao pojedine stihove ili riječi ako je smatrao da to glazbeni tok zahtijeva. Većina je pjesama građena strofno, što odgovara folklornom tonu. Tako su, simetrično, i prva i posljednja pjesma (*Das Wandern* i *Des Baches Wiegenlied*) strofne pjesme. Međutim, ponegdje su srodni tekstovi različito skladani, primjerice analogne pjesme o „dragoj boji“ i „zloj boji“, *Die liebe Farbe* i *Die böse Farbe*, prva strofno, druga prokomponirano. Iznenađenja skladatelj priređuje i svojom uporabom tonaliteta. Pokušaji da se konstituira simbolika tonaliteta za cijeli ciklus ishitreni su. Točno je samo da pretežu, unatoč elegičnosti ispod površine, tonaliteti u duru. Samo je šest pjesama u molu, a to pokazuje da stara predodžba o tonalitetnim karakterima, potvrđena u 18. stoljeću, može pod rukama majstora poput Schuberta biti bitno modificirana. Naznake neke simbolike mogle bi se, međutim, iščitati iz tonalitetnih odnosa prve i posljednje pjesme: prva je u B-duru, a posljednja u F-duru. Njihov intervalni odnos je tritonus, izraz kobi u *Vilinskom kralju*.

Nakladnik: Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog

Za nakladnika: Dražen Sirišćević, ravnatelj

Producentica programa: Ana Boltužić

Urednica: Ana Boltužić

Autori tekstova: Viktor Žmegač* (tekst o skladatelju i djelima)
Hrabren Dobrotić (biografije)

Prevoditelj: Vladimir Ruždjak**

Lektori: Rosanda Tometić

Oblikovanje i grafička priprema: Marija Korotaj

Tisak: Intergrafika TTŽ d. o. o., Zagreb

Naklada: 350 primjeraka

Cijena: 20 kuna

www.lisinski.hr

* Viktor Žmegač. 2009. *Franz Schubert, u: Majstori europske glazbe*, Zagreb: Matica hrvatska, 278-279, 281-283, 286-288.

** Prijevod Vladimira Ruždjaka preuzet je s diskografskog izdanja *Franz Schubert: Lijepa mlinarica* u izvedbi baritona Vladimira Ruždjaka i pijanista Jurice Muraia, u izdanju tvrtke *Jugoton*, LSY 6602.

FRANZ SCHUBERT
Lijepa mlinarica, op. 25, D. 795
(stihovi: Wilhelm Müller)

Das Wandern

Das Wandern ist des Müllers Lust,
Das Wandern!
Das muß ein schlechter Müller sein,
Dem niemals fiel das Wandern ein,
Das Wandern.

Vom Wasser haben wir's gelernt,
Vom Wasser!
Das hat nicht Rast bei Tag und Nacht,
Ist stets auf Wanderschaft bedacht,
Das Wasser.

Das sehn wir auch den Rädern ab,
Den Rädern!
Die gar nicht gerne stille stehn,
Die sich mein Tag nicht müde drehn,
Die Räder.

Die Steine selbst, so schwer sie sind,
Die Steine!
Sie tanzen mit den muntern Reihn
Und wollen gar noch schneller sein,
Die Steine.

O Wandern, Wandern, meine Lust,
O Wandern!
Herr Meister und Frau Meisterin,
Laßt mich in Frieden weiterzieh'n
Und wandern.

Putovanje

Putovanje je mlinareva radost,
putovanje!
Mora da je loš mlinar,
kojemu nikad nije palo na pamet
putovanje.

To smo naučili od vode,
od vode!
Koja nema mira ni danju ni noću,
misleći samo na kretanje,
ta voda.

Ugledali smo se i na kotače,
na kotače!
Koji nerado stoje mirni
koji se ne umore okrećući se cijeli dan,
kotači!

Čak i kamenje, koliko god je teško,
kamenje!
Pleše živahno u kolu
i hoće biti još brže,
kamenje.

O putovanje, moja radosti,
o putovanje!
Majstore i majstorice,
pustite me da u miru pođem dalje
i putujem.

Wohin?

Ich hört' ein Bächlein rauschen
Wohl aus dem Felsenquell,
Hinab zum Tale rauschen
So frisch und wunderhell.

Ich weiß nicht, wie mir wurde,
Nicht, wer den Rat mir gab,
Ich mußte auch hinunter
Mit meinem Wanderstab.

Hinunter und immer weiter
Und immer dem Bache nach,
Und immer frischer rauschte
Und immer heller der Bach.

Ist das denn meine Straße?
O Bächlein, sprich, wohin?
Du hast mit deinem Rauschen
Mir ganz berauscht den Sinn.

Was sag ich denn vom Rauschen?
Das kann kein Rauschen sein:
Es singen wohl die Nixen
Tief unten ihren Reihn.

Laß singen, Gesell, laß rauschen
Und wandre fröhlich nach!
Es gehn ja Mühlenräder
In jedem klaren Bach.

Kuda?

Čujem potočić kako šumi
iz izvora u stijeni,
prema dolini šumi
svjež i čarobno bistar.

Ne znam kako to,
ni tko me je savjetovao,
ja sam također morao krenuti dolje
sa svojim putnim štapom.

Dolje i uvijek dalje,
uvijek za potokom,
sve je svježije šumio
i sve je bistriji postajao potok.

Je li to moj put?
Potočiću, kaži, kuda?
Ti si mi svojim šumom
posve opojio čula.

Ali što govorim o šumu?
To ne može biti nikakav šum:
to zacijelo vile pjevaju
u dubini.

Pusti nek' pjevaju, djetiću, nek' šumi
i putuj veselo dalje!
Ta, mlinska kola se okreću
u svakom bistrom potoku.

Halt!

Eine Mühle seh ich blinken
 Aus den Erlen heraus,
 Durch Rauschen und Singen
 Bricht Rädergebraus.

Ei willkommen, ei willkommen,
 Süßer Mühlengesang!
 Und das Haus, wie so traulich!
 Und die Fenster, wie blank!

Und die Sonne, wie helle
 Vom Himmel sie scheint!
 Ei, Bächlein, liebes Bächlein,
 War es also gemeint?

Danksagung an den Bach

War es also gemeint,
 Mein rauschender Freund?
 Dein Singen, dein Klingen,
 War es also gemeint?

Zur Müllerin hin!
 So lautet der Sinn.
 Gelt, hab' ich's verstanden?
 Zur Müllerin hin!

Hat sie dich geschickt?
 Oder hast mich berückt?
 Das möcht ich noch wissen,
 Ob sie dich geschickt.

Nun wie's auch mag sein,
 Ich gebe mich drein:

Stoj!

Vidim neki mlin kako blista
 usred joha,
 kroz šum i pjesmu
 kotači grme.

Dobro mi došla, dobro mi došla,
 draga pjesmo mlina!
 I kuća, tako prisna!
 I prozori, tako blistavi!

A sunce tako sjajno
 svijetli s neba!
 Potočiću, dragi potočiću,
 to si dakle mislio?

Zahvala potoku

To si dakle mislio,
 moj bučni prijatelju?
 Svojom pjesmom, svojim šumom,
 to si dakle mislio?

K mlinarici!
 Tako glasi smisao.
 Zar ne, razumio sam?
 K mlinarici!

Je li te ona poslala?
 Ili si me obmanuo?
 To bih još htio znati,
 je li te ona poslala.

Sad bilo kako bilo,
 prepuštam se svemu:

Was ich such', hab' ich funden,
 Wie's immer mag sein.

Nach Arbeit ich frug,
 Nun hab ich genug
 Für die Hände, fürs Herze
 Vollauf genug!

Am Feierabend

Hätt ich tausend
 Arme zu rühren!
 Könnt ich brausend
 Die Räder führen!
 Könnt ich wehen
 Durch alle Haine!
 Könnt ich drehen
 Alle Steine!
 Daß die schöne Müllerin
 Merkte meinen treuen Sinn!

Ach, wie ist mein Arm so schwach!
 Was ich hebe, was ich trage,
 Was ich schneide, was ich schlage,
 Jeder Knappe tut mir's nach.
 Und da sitz ich in der großen Runde,
 In der stillen kühlen Feierstunde,
 Und der Meister spricht zu allen:
 Euer Werk hat mir gefallen;
 Und das liebe Mädchen sagt
 Allen eine gute Nacht.

što tražim, to sam našao,
 pa bilo kako bilo.

Tražio sam posao,
 sad imam dosta
 i za ruke i za srce
 potpuno dosta!

Uvečer nakon posla

Da imam tisuću
 ruku za rad!
 Da mogu bučno
 upravljati kotačima!
 Da mogu poput vihora
 prolaziti lugovima!
 Da mogu okretati
 sve kamene!
 Kako bi lijepa mlinarica
 primijetila moju vjernost!

Ah, kako je moja ruka slaba!
 Sve što dižem, što nosim,
 što režem, što udaram,
 to može i svaki šegrt.
 Tako sjedim sa svima u velikom krugu,
 u tihi, svježju večer,
 a mlinar kaže svima:
 „Zadovoljan sam vašim radom.“
 A ljupka djevojka želi
 svima laku noć.

Der Neugierige

Ich frage keine Blume,
 Ich frage keinen Stern,
 Sie können mir alle nicht sagen,
 Was ich erfähr so gern.

Ich bin ja auch kein Gärtner,
 Die Sterne stehn zu hoch;
 Mein Bächlein will ich fragen,
 Ob mich mein Herz belog.

O Bächlein meiner Liebe,
 Wie bist du heut so stumm?
 Will ja nur eines wissen,
 Ein Wörtchen um und um.

Ja heißt das eine Wörtchen,
 Das andre heißet Nein,
 Die beiden Wörtchen
 Schließen die ganze Welt mir ein.

O Bächlein meiner Liebe,
 Was bist du wunderlich!
 Will's ja nicht weitersagen,
 Sag, Bächlein, liebt sie mich?

Ungeduld

Ich schnitt es gern in alle Rinden ein,
 Ich grub es gern in jeden Kieselstein,
 Ich möcht es sä'n auf jedes frische Beet
 Mit Kressensamen, der es schnell verrät,
 Auf jeden weißen Zettel möcht ich's schreiben:
 Dein ist mein Herz und soll es ewig bleiben.

Radoznalost

Ne pitam cvijeće,
 ne pitam zvijezde,
 oni mi ne mogu reći
 to što bih rado doznao.

Ta nisam ja vrtlar,
 a zvijezde su odviše visoko;
 pitat ću potočić
 laže li mi srce.

O potočiću moje ljubavi,
 kako si danas nijem!
 Hoću samo jedno znati,
 jednu riječ o tome.

„Da“, to je jedna riječ,
 a druga glasi „ne“,
 te dvije riječi
 znače za mene sav svijet.

O potočiću moje ljubavi,
 kako si čudan!
 Neću nikome odati,
 kaži, ljubi li me ona?

Nestrpljivost

Urezao bih to u koru svakog drveta,
 uklesao bih u svaki kamen,
 posijao bih u svaku lijehu
 sjemenom ločike, koje bi to brzo odalo,
 na svaki bijeli list bih to napisao:
 tvoje je moje srce i uvijek će tvoje ostati.

Ich möcht mir ziehen einen jungen Star,
 Bis daß er spräch die Worte rein und klar,
 Bis er sie spräch mit meines Mundes Klang,
 Mit meines Herzens vollem, heißern Drang;
 Dann säng er hell durch ihre Fensterscheiben:
 Dein ist mein Herz und soll es ewig bleiben.

Den Morgenwinden möcht ich's hauchen ein,
 Ich möcht es säusel'n durch den regen Hain;
 Oh, leuchtet' es aus jedem Blumenstern!
 Trüg es der Duft zu ihr von nah und fern!
 Ihr Wogen, könnt ihr nichts als
 Räder treiben?
 Dein ist mein Herz und soll es ewig bleiben.

Ich meint, es müßt in meinen Augen stehn,
 Auf meinen Wangen müßt man's brennen sehn,
 Zu lesen wär's auf meinem stummen Mund,
 Ein jeder Atemzug gäb's laut ihr kund,
 Und sie merkt nichts von all dem
 bangen Treiben:
 Dein ist mein Herz und soll es ewig bleiben.

Morgengruß

Guten Morgen, schöne Müllerin!
 Wo steckst du gleich das Köpfchen hin,
 Als wär dir was geschehen?
 Verdrießt dich denn mein Gruß so schwer?
 Verstört dich denn mein Blick so sehr?
 So muß ich wieder gehen.

O laß mich nur von ferne stehn,
 Nach deinem lieben Fenster sehn,
 Von ferne, ganz von ferne!

Volio bih uzgojiti mladog čvorka,
 dok ne bi govorio riječi čisto i jasno,
 dok ih ne bi govorio zvukom mojega glasa,
 punim žarkim osjećajem mojega srca;
 tada bi on jasno pjevao na njezinom prozoru:
 tvoje je moje srce i uvijek će tvoje ostati.

Jutarnjim vjetrovima htio bih to udahnuti,
 htio bih šaptati kroz probuđeni gaj,
 o, neka sja iz svakog cvijeta,
 neka miris nosi njoj to izdaleka i izbliza!
 Valovi, zar ne znate ništa drugo
 nego tjerati kotače?
 Tvoje je moje srce i uvijek će tvoje ostati.

Mislim da bi to moralo sjati u mojim očima,
 na mojim obrazima to bi moralo plamtjeti,
 pročitati bi se moglo na mojim nijemim usnama
 svaki dah joj to otkriva,
 a ona ne primjećuje ništa od sveg tog
 tjeskobnog uzbuđenja:
 tvoje je moje srce i uvijek će tvoje ostati.

Jutarnji pozdrav

Dobro jutro, lijepa mlinarice!
 Zašto skrivaš odmah svoju dragu glavu,
 kao da ti se nešto dogodilo?
 Zar ti toliko smeta moj pozdrav?
 Uznemiruje li te moj pogled?
 Znači da moram otići.

Pusti me da izdaleka
 gledam u tvoj dragi prozor,
 posve izdaleka!

Du blondes Köpfchen, komm hervor!
Hervor aus eurem runden Tor,
Ihr blauen Morgensterne!

Ihr schlummertrunknen Äugelein,
Ihr taubetrübten Blümelein,
Was scheuet ihr die Sonne?
Hat es die Nacht so gut gemeint,
Daß ihr euch schließt und bückt und weint
Nach ihrer stillen Wonne?

Nun schüttelt ab der Träume Flor
Und hebt euch frisch und frei empor
In Gottes hellen Morgen!
Die Lerche wirbelt in der Luft,
Und aus dem tiefen Herzen ruft
Die Liebe Leid und Sorgen.

Des Müllers Blumen

Am Bach viel kleine Blumen stehn,
Aus hellen blauen Augen sehn;
Der Bach, der ist des Müllers Freund,
Und hellblau Liebchens Auge scheint,
Drum sind es meine Blumen.

Dicht unter ihrem Fensterlein,
Da will ich pflanzen die Blumen ein,
Da ruft ihr zu, wenn alles schweigt,
Wenn sich ihr Haupt zum Schlummer neigt,
Ihr wißt ja, was ich meine.

Und wenn sie tät die Äuglein zu
Und schläft in süßer, süßer Ruh,
Dann lispelt als ein Traumgesicht
Ihr zu: Vergiß, vergiß mein nicht!
Das ist es, was ich meine.

Plavokosa mala glavo, pokaži se,
i ispod vaših oblih lukova,
vi modre jutarnje zvijezde.

Vi oči, pijane od sna,
vi rosom zamućeni cvjetiči,
što se plašite sunca?
Zar je noć bila tako lijepa,
da se vi zatvarate, spuštate i plaćete
za njenom tihom slasti?

Otresite sada veo snova
i ustanite svježje i slobodno
u jasno Božje jutro!
Ševa cvrkuće u zraku
i iz dubine srca
zove ljubav, bol i brige.

Mlinarevo cvijeće

Kod potoka ima mnogo malih cvjetova,
što gledaju svojim svijetlim, modrim očima;
potok je mlinarev prijatelj,
i svijetlomodro je oko drage,
stoga je to moje cvijeće.

Tik pod njezinim prozorom
posadit ću cvijeće,
da joj govori dok sve ostalo šuti,
kad se njezina glava spušta da zaspe.
Vi znate što mislim.

I kad ona zatvori oči
i spava slatkim snom,
tada joj šapćite kao prikaze iz sna:
Ne zaboravi me!
To je ono što mislim.

Und schließt sie früh die Laden auf,
Dann schaut mit Liebesblick hinauf:
Der Tau in euren Äugelein,
Das sollen meine Tränen sein,
Die will ich auf euch weinen.

Tränenregen

Wir saßen so traulich beisammen
Im kühlen Ertendach,
Wir schauten so traulich zusammen
Hinab in den rieselnden Bach.

Der Mond war auch gekommen,
Die Sternlein hinterdrein,
Und schauten so traulich zusammen
In den silbernen Spiegel hinein.

Ich sah nach keinem Monde,
Nach keinem Sternenschein,
Ich schaute nach ihrem Bilde,
Nach ihren Augen allein.

Und sahe sie nicken und blicken
Herauf aus dem seligen Bach,
Die Blümlein am Ufer, die blauen,
Sie nickten und blickten ihr nach.

Und in den Bach versunken
Der ganze Himmel schien
Und wollte mich mit hinunter
In seine Tiefe ziehn.

Und über den Wolken und Sternen,
Da rieselte munter der Bach
Und rief mit Singen und Klingen:
Geselle, Geselle, mir nach!

I kad ona rano ujutro otvori prozor,
gledajte je zaljubljenim pogledom;
rosa u vašim očima,
bit će moje suze,
koje ću isplakati povrh vas.

Kiša suza

Sjedili smo zajedno sami
u hladnoj sjeni joha
i gledali
u žuboreći potok.

Izašao je i mjesec
i zvijezde s njim,
gledajući dolje,
u srebrno zrcalo.

Nisam gledao ni mjesec
ni zvijezde,
motrio sam njezin lik,
njezine oči.

I vidjeh kako se naginje
i gleda gore iz potoka,
a cvjetiči modri na obali
naginjahu se i gledahu za njom.

I činilo se da je cijelo nebo
potonulo u potok
i htjelo me povući za sobom
u njegovu dubinu.

A iznad oblaka i zvijezda
žuborio je živahno potok
i zvao me pjevajući i zvoneći:
družje, slijedi me.

Da gingen die Augen mir über,
 Da ward es im Spiegel so kraus;
 Sie sprach: Es kommt ein Regen,
 Ade, ich geh nach Haus.

Zabolješe me oči,
 zrcalo se namreškalo;
 ona reče: „Dolazi kiša,
 zbogom, idem kući.“

Mein!

Bächlein, laß dein Rauschen sein!
 Räder, stellt euer Brausen ein!
 All ihr muntern Waldvögelein,
 Groß und klein,
 Endet eure Melodein!
 Durch den Hain
 Aus und ein
 Schalle heut ein Reim allein:
 Die geliebte Müllerin ist mein!
 Mein!
 Frühling, sind das alle deine Blümelein?
 Sonne, hast du keinen hellern Schein?
 Ach, so muß ich ganz allein
 Mit dem seligen Worte mein
 Unverstanden in der weiten Schöpfung sein!

Moja!

Potočiću, prestani šumiti!
 Kotači, prestanite bučiti!
 Sve vi živahne ptičice u šumi,
 velike i male,
 prestanite pjevati!
 Kroz cijeli gaj
 neka
 zvoni samo jedan stih:
 Ljubljena mlinarica je moja!
 Moja!
 Proljeće, zar je to sve tvoje cvijeće?
 Sunce, zar nemaš jasnijeg sjaja?
 Ah, dakle, moram posve sam,
 s tom blaženom mojom riječi,
 ostati neshvaćen usred toga velikog svijeta!

Pause

Meine Laute hab ich gehängt an die Wand,
 Hab sie umschlungen mit einem grünen Band –
 Ich kann nicht mehr singen, mein Herz ist zu voll,
 Weiß nicht, wie ich's in Reime zwingen soll.
 Meiner Sehnsucht allerheißesten Schmerz
 Durft ich aushauchen in Liederschmerz,
 Und wie ich klagte so süß und fein,
 Glaubt ich doch, mein Leiden wär' nicht klein.
 Ei, wie groß ist wohl meines Glückes Last,
 Daß kein Klang auf Erden es in sich faßt?

Odmor

Svoju sam lutnju objesio o zid,
 svezao sam je zelenom vrpcom –
 ne mogu više pjevati, moje srce je prepuno,
 ne znam kako da ga prisilim govoriti u stihovima.
 Najžešću bol svoje čežnje
 mogao sam izraziti u pjesmi,
 i dok sam tužio blago i nježno,
 znao sam da moja bol nije mala.
 Kako je velik teret moje sreće,
 da ga nikakav zvuk na zemlji ne može izraziti?

Nun, liebe Laute, ruh an dem Nagel hier!
 Und weht ein Lüftchen über die Saiten dir,
 Und streift eine Biene mit ihren Flügeln dich,
 Da wird mir so bange, und es durchschauert mich.
 Warum ließ ich das Band auch hängen so lang?
 Oft fliegt's um die Saiten mit
 seufzendem Klang.
 Ist es der Nachklang meiner Liebespein?
 Soll es das Vorspiel neuer Lieder sein?

Sad, draga lutnjo, miruj na zidu!
 I ako vjetrić prođe preko tvojih žica
 ili ako te pčela dodirne krilima,
 protvrem od straha.
 Zašto sam ostavio vrpcu da visi tako dugačka?
 Od njezina dodira žice često
 zadržte kao da uzdišu.
 Je li to sjećanje na moju ljubavnu bol?
 Ili je to predigra novim pjesmama?

Mit dem grünen Lautenbande

„Schad um das schöne grüne Band,
 Daß es verbleicht hier an der Wand,
 Ich hab das Grün so gern!“
 So sprichst du, Liebchen, heut zu mir;
 Gleich knüpft ich's ab und send es dir:
 Nun hab das Grüne gern!

Zelena vrpca na lutnji

„Šteta za lijepu, zelenu vrpcu,
 da blijedi ovdje na zidu,
 ja tako volim zeleno!“
 To si mi, draga, danas rekla:
 smjesta sam je odvezao i šaljem ti je:
 sad volim zeleno!

Ist auch dein ganzer Liebster weiß,
 Soll Grün doch haben seinen Preis,
 Und ich auch hab es gern.
 Weil unsre Lieb ist immergrün,
 Weil grün der Hoffnung Fernen blühn,
 Drum haben wir es gern.

Iako je tvoj dragi sav bijel,
 nek' zeleno ima svoju vrijednost,
 a i ja ga volim.
 Jer je naša ljubav vječno zelena,
 jer zeleno cvatu daleke nade,
 zato ga mi volimo.

Nun schlinge in die Locken dein
 Das grüne Band gefällig ein,
 Du hast ja's Grün so gern.
 Dann weiß ich, wo die Hoffnung wohnt,
 Dann weiß ich, wo die Liebe thront,
 Dann hab ich's Grün erst gern.

Ovij oko svojih uvojaka
 ljupku zelenu vrpcu
 jer ti tako voliš zeleno.
 Tada znam gdje boravi nada,
 tada znam gdje vlada ljubav,
 tada tek volim zeleno.

Der Jäger

Was sucht denn der Jäger am Mühlbach hier?
 Bleib, trotziger Jäger, in deinem Revier!
 Hier gibt es kein Wild zu jagen für dich,
 Hier wohnt nur ein Rehlein,
 ein zahmes, für mich,
 Und willst du das zärtliche Rehlein sehn,
 So laß deine Büchsen im Walde stehn,
 Und laß deine klaffenden Hunde zu Haus,
 Und laß auf dem Horne den Saus und Braus,
 Und schere vom Kinne das struppige Haar,
 Sonst scheut sich im Garten
 das Rehlein fürwahr.
 Doch besser, du bliebest im Walde dazu
 Und liebest die Mühlen und Müller in Ruh.
 Was taugen die Fischlein im grünen Gezweig?
 Was tun den das Eichhorn im bläulichen Teich?
 Drum bleibe, du trotziger Jäger, im Hain,
 Und laß mich mit meinen drei Rädern allein;
 Und willst meinem Schätzchen
 dich machen beliebt
 So wisse, mein Freund,
 was ihr Herzchen betrübt:
 Die Eber, die kommen zur Nacht aus dem Hain
 Und brechen in ihren Kohlgarten ein
 Und treten und wühlen herum in dem Feld:
 Die Eber, die schieß, du Jägerheld!

Lovac

Što traži lovac ovdje kod mlina?
 Ostaj, drski lovče, na svojem području!
 Ovdje nema divljači da je loviš,
 ovdje boravi samo jedna srna,
 pitoma i moja,
 i hoćeš li vidjeti tu nježnu srnu,
 ostavi svoje puške u šumi
 i svoje lajave pse kod kuće,
 i prestani sa zaglušnim puhanjem u rog,
 ostrizi svoju čekinjavu bradu,
 inače će se srna u vrtu
 doista preplašiti.
 Ali još će biti bolje da ostaneš u šumi
 i da ostaviš na miru mlinove i mlinare.
 Što će ribe na zelenoj grani,
 što će vjeverica u modrom jezeru?
 Zato ostani, drski lovče, u lugu,
 i ostavi mene s moja tri kotača samoga;
 I ako se hoćeš svidjeti
 mojoj dragoj
 tad znaj, moj prijatelju,
 što rastužuje njezino srce:
 veprovi dolaze noću iz šume
 i provaljuju u njezin povrtnjak,
 gaze i ruju po polju:
 ustrijeli veprove, junački lovče!

Eifersucht und Stolz

Wohin so schnell, so kraus und wild,
 mein lieber Bach?
 Eilst du voll Zorn dem frechen
 Bruder Jäger nach?
 Kehr um, kehr um, und schilt
 erst deine Müllerin
 Für ihren leichten, losen,
 kleinen Flattersinn.

Sahst du sie gestern abend
 nicht am Tore stehn,
 Mit langem Halse nach
 der großen Straße sehn?
 Wenn vom den Fang der Jäger
 lustig zieht nach Haus,
 Da steckt kein sittsam Kind
 den Kopf zum Fenster 'haus.

Geh, Bächlein, hin und sag ihr das;
 doch sag ihr nicht,
 Hörst du, kein Wort von meinem
 traurigen Gesicht.
 Sag ihr: Er schnitzt bei mir sich
 eine Pfeif' aus Rohr
 Und bläst den Kindern schöne
 Tänz' und Lieder vor.

Ljubomora i ponos

Kamo tako brzo, namreškano i divlje,
 moj dragi potoče?
 Žuriš li pun bijesa za drskim
 bratom lovцем?
 Vрати se i ukori
 najprije svoju mlinaricu
 zbog njezine olake
 nepromišljenosti.

Nisi li je sinoć vidio
 kako stoji na vratima
 i ispružena vrata
 gleda na cestu?
 Kad se lovac veselo
 vraća iz lova kući,
 tada pristojno se dijete
 ne naviruje kroz prozor.

Idi, potočiću, i reci joj to;
 ali nemoj reći,
 čuješ li, ni jednu riječ o mojem
 tužnom licu.
 Kaži joj: on je kod mene izrezao
 sviralu iz trske
 i svira djeci lijepe
 plesove i pjesme.

Die liebe Farbe

In Grün will ich mich kleiden,
 In grüne Tränenweiden:
 Mein Schatz hat's Grün so gern.
 Will suchen einen Zypressenhain,
 Eine Heide von grünen Rosmarein:
 Mein Schatz hat's Grün so gern.

Wohlauf zum fröhlichen Jagen!
 Wohlauf durch Heid' und Hagen!
 Mein Schatz hat's Jagen so gern.
 Das Wild, das ich jage, das ist der Tod;
 Die Heide, die heiß ich die Liebesnot:
 Mein Schatz hat's Jagen so gern.

Grabt mir ein Grab im Wasen,
 Deckt mich mit grünem Rasen:
 Mein Schatz hat's Grün so gern.
 Kein Kreuzlein schwarz, kein Blümlein bunt,
 Grün, alles grün so rings und rund!
 Mein Schatz hat's Grün so gern.

Die böse Farbe

Ich möchte ziehn in die Welt hinaus,
 Hinaus in die weite Welt;
 Wenn's nur so grün, so grün nicht wär,
 Da draußen in Wald und Feld!

Ich möchte die grünen Blätter all
 Pflücken von jedem Zweig,
 Ich möchte die grünen Gräser all
 Weinen ganz totenbleich.

Ach Grün, du böse Farbe du,
 Was siehst mich immer an
 So stolz, so keck, so schadenfroh,
 Mich armen weißen Mann?

Draga boja

Obući ću se u zeleno,
 u zeleno žalosnih vrba:
 moja draga tako voli zeleno.
 Potražit ću čempresov gaj,
 livadu punu zelenog ružmarina:
 moja draga tako voli zeleno.

Hajd'mo u veseli lov,
 hajd'mo kroz polja i lugove!
 Moja draga tako voli lov.
 Divljač koju ja lovim, to je smrt;
 polje se naziva ljubavni jad:
 moja draga tako voli lov.

Iskopajte mi grob na tratini,
 pokrijte me zelenim busenom trave:
 moja draga tako voli zeleno.
 Bez crnog križa, bez šarenog cvijeća,
 zeleno, sve zeleno oko mene:
 moja draga tako voli zeleno.

Zla boja

Htio bih poći u svijet,
 u dalek svijet;
 kad samo ne bi bilo tako zeleno
 vani u šumi i polju!

Htio bih ubrati sve zeleno lišće
 sa svake grane,
 htio bih plakati na zelenu travu,
 tako da postane smrtno blijeda.

O zeleno, ti zla bojo,
 što me gledaš stalno
 tako oholo, tako drsko, tako zlurado,
 mene, bijednog bijelog čovjeka?

Ich möchte liegen vor ihrer Tür
 Im Sturm und Regen und Schnee.
 Und singen ganz leise bei Tag und Nacht
 Das eine Wörtchen: Ade!

Horch, wenn im Wald ein Jagdhorn schallt,
 Da klingt ihr Fensterlein!
 Und schaut sie auch nach mir nicht aus,
 Darf ich doch schauen hinein.

O binde von der Stirn dir ab
 Das grüne, grüne Band;
 Ade, ade! Und reiche mir
 Zum Abschied deine Hand!

Trockne Blumen

Ihr Blümlein alle,
 Die sie mir gab,
 Euch soll man legen
 Mit mir ins Grab.

Wie seht ihr alle
 Mich an so weh,
 Als ob ihr wüßtet,
 Wie mir gescheh?

Ihr Blümlein alle,
 Wie welk, wie blaß?
 Ihr Blümlein alle,
 Wovon so naß?

Ach, Tränen machen
 Nicht maiengrün,
 Machen tote Liebe
 Nicht wieder blühn.

Htio bih ležati pred njezinim vratima,
 u oluji, kiši i snijegu.
 I pjevati posve tiho danju i noću
 jednu riječ: zbogom!

Slušaj, kad se u šumi ogłosi lovački rog,
 tada odzvanja njezin prozor.
 I premda se ona ne osvrće na mene,
 smijem ja ipak gledati unutra.

Odriješi s čela
 zelenu vrpcu;
 Zbogom! i pruži mi
 na oproštaju svoju ruku.

Osušeno cvijeće

Svi cvjetići
 koje mi je ona dala,
 sve vas treba staviti
 sa mnom u grob.

Kako me gledate
 tako tužno,
 kao da znate
 što mi se dogodilo?

Vi cvjetići svi,
 kako ste uveli, kako blijedi?
 Vi cvjetići svi,
 od čega ste tako vlažni?

Ah, suze vas
 neće zazeleniti,
 neće učiniti da opet
 procvate mrtva ljubav.

Und Lenz wird kommen,
Und Winter wird gehn,
Und Blümlein werden
Im Grase stehn.

Und Blümlein liegen
In meinem Grab,
Die Blümlein alle,
Die sie mir gab.

Und wenn sie wandelt
Am Hügel vorbei
Und denkt im Herzen:
Der meint' es treu!

Dann, Blümlein alle,
Heraus, heraus!
Der Mai ist kommen,
Der Winter ist aus.

Der Müller und der Bach

Der Müller:

Wo ein treues Herze
In Liebe vergeht,
Da welken die Lilien
Auf jedem Beet;
Da muß in die Wolken
Der Vollmond gehn,
Damit seine Tränen
Die Menschen nicht sehn;
Da halten die Englein
Die Augen sich zu
Und schluchzen und singen
Die Seele zur Ruh.

I proljeće će doći
i zima će proći,
i cvjetići će
stajati u travi.

I cvjetići leže
u mojem grobu,
svi cvjetići
koje mi je ona dala.

I kad ona prolazi
brežuljkom
i misli u srcu:
on mi je vjeran!

Tada, cvjetići svi,
izađite, izađite!
Svibanj je došao,
zima je prošla.

Mlinar i potok

Mlinar:

Gdje vjerno srce
gine od ljubavi,
tamo venu ljljani
na svakoj lijehi;
Mjesec mora zaći
za oblake,
da ljudi ne vide
njegove suze;
anđelčići
zatvaraju oči
i jecajući pjesmom
uspavljuju dušu.

Der Bach:

Und wenn sich die Liebe
Dem Schmerz entringt,
Ein Sternlein, ein neues,
Am Himmel erblinkt;
Da springen drei Rosen,
Halb rot und halb weiß,
Die welken nicht wieder,
Aus Dornenreis.
Und die Engelein schneiden
Die Flügel sich ab
Und gehn alle Morgen
Zur Erde herab.

Der Müller:

Ach Bächlein, liebes Bächlein,
Du meinst es so gut:
Ach Bächlein, aber weißt du,
Wie Liebe tut?
Ach unten, da unten
Die kühle Ruh!
Ach Bächlein, liebes Bächlein,
So singe nur zu.

Des Baches Wiegenlied

Gute Ruh, gute Ruh!
Tu die Augen zu!
Wandrer, du müder, du bist zu Haus.
Die Treu' ist hier,
Sollst liegen bei mir,
Bis das Meer will trinken die Bächlein aus.

Will betten dich kühl
Auf weichem Pfühl
In dem blauen kristallinen Kämmerlein.

Potok:

I kad se ljubav
othrve bolu,
nova zvjezdica
zasja na nebu.
Tada niknu tri ruže,
polucrvene i polubijele,
koje više ne venu
na trnovitim stabljikama.
I anđelčići odrežu
svoja krila
i silaze svakog jutra
na zemlju.

Mlinar:

Potočiću, dragi potočiću,
ti misliš tako dobro,
ali znaš li ti što ljubav
može učiniti?
Ah, dolje, tamo dolje
je hladni mir,
potočiću, dragi potočiću,
samo tako pjevaj dalje.

Potok pjeva uspavanku

Miruj, miruj,
zatvori oči!
Putniče umorni, ti si kod kuće.
Vjernost je ovdje,
lezi do mene,
dok more ne ispije potoke.

Obavit ću te svježinom
na mekanom jastuku,
u modroj kristalnoj sobici.

Heran, heran,
Was wiegen kann,
Woget und wieget den Knaben mir ein!

Wenn ein Jagdhorn schallt
Aus dem grünen Wald,
Will ich sausen und brausen wohl um dich her.
Blickt nicht herein,
Blaue Blümelein!
Ihr macht meinem Schläfer
die Träume so schwer.

Hinweg, hinweg
Von dem Mühlensteg,
Hinweg, hinweg,
Böses Mägdelein!
Daß ihn dein Schatten nicht weckt!
Wirf mir herein
Dein Tüchlein fein,
Daß ich die Augen ihm halte bedeckt!

Gute Nacht, gute Nacht!
Bis alles wacht,
Schlaf aus deine Freude, schlaf aus dein Leid!
Der Vollmond steigt,
Der Nebel weicht,
Und der Himmel da oben, wie ist er so weit!

Neka dođe amo
sve što umije njihati,
uljuljajte mi dječaka u san.

Kad se lovački rog oglasi
iz zelene šume,
ja ću šumiti i bučiti oko tebe.
Ne gledajte dolje,
modri cvjetići,
vi stvarate mojem spavaču
teške snove.

Odlazi
s mlinskog brvna,
odlazi,
zla djevojko,
da ga tvoja sjena ne probudi!
Baci mi dolje
svoj tanani rupčić,
da mu njime pokrijem oči.

Laku noć,
dok sve ne bude budno.
Ispavaj svoju radost, ispavaj svoju bol!
Pun mjesec izlazi,
magla nestaje,
a nebo tamo gore, kako je daleko!

20. SVIBNJA 2017.

NOVOSIBIRSKA FILHARMONIJA

Vadim Rjepin violina
Gintaras Rinkevičius dirigent

Vadim Rjepin svakako je ime dostojno da okruni raskošnu glazbenu ponudu nove sezone koncertnog pretplatničkog ciklusa *Lisinski subotom*. Jedan od najvećih violinista današnjice, introvertni virtuoz osvaja mirnoćom svojih interpretacija iz kojih zrači velika unutarnja snaga i sigurnost. Genijalni violinist ovaj put u Zagreb dolazi s orkestrom iz svojega rodnoga grada, s Novosibirskom filharmonijom pod ravnanjem Gintarasa Rinkevičiusa. Dragulj ruskog programa, uokviren *Talijanskim capricciom* Petra Iljiča Čajkovskog i *Šeherezadom* Rimski-Korsakova, bit će Rjepinova interpretacija *Drugog koncerta za violinu i orkestar* Sergeja Prokofjeva.

Cijene ulaznica: 80, 120, 140 kn

SUBOTA, 7. LISTOPADA 2017.

JOHN MALKOVICH, pripovjedač
RADOVAN VLATKOVIĆ, rog; ANASTASIA TEREKOVA, glasovir
VARAŽDINSKI KOMORNI ORKESTAR

SUBOTA, 21. LISTOPADA 2017.

ZBOR SVEĆENIKA SANKTPETERBURŠKE MITROPOLIJE

SUBOTA, 4. STUDENOGA 2017.

MUZIČKA AKADEMIJA

SUBOTA, 25. STUDENOGA 2017.

CAMERISTI DELLA SCALA

SUBOTA, 2. PROSINCA 2017.

THOMAS OSPITAL, orgulje

SUBOTA, 9. PROSINCA 2017.

BUDIMPEŠTANSKI FESTIVALSKI ORKESTAR
IVÁN FISCHER, dirigent

SUBOTA, 20. SIJEČNJA 2018.

VLADIMIR KRPAJ, glasovir; KATARINA KRPAJ, glasovir
MARTINA FILJAK, glasovir; SRĐAN ČALDAROVIĆ, glasovir
MAKSIM MRVICA, glasovir; PEDJA MUŽIJEVIĆ, glasovir
BRUNO VLAHEK, glasovir; ZAGREBAČKA FILHARMONIJA

SUBOTA, 10. VELJAČE 2018.

SIMFONIJSKI ORKESTAR BERLINSKOGA RADIJA
ALJOŠA JURINIĆ, glasovir; IVAN REPUŠIĆ, dirigent

SUBOTA, 17. VELJAČE 2018.

RAY CHEN, violina
ZAGREBAČKI SOLISTI

SUBOTA, 3. OŽUJKA 2018.

RICHARD GALLIANO, harmonika
KOMORNI GUDAČKI ORKESTAR SLOVENSKE FILHARMONIJE

SUBOTA, 24. OŽUJKA 2018.

HRVATSKI ORKESTAR HARFI

SUBOTA, 21. TRAVNJA 2018.

BERGENSKA FILHARMONIJA
EDWARD GARDNER, dirigent; VIKTORIA MULLOVA, violina

SUBOTA, 15. TRAVNJA 2018.

MUZIČKA AKADEMIJA

PONEDJELJAK, 21. SVIBNJA 2018.

IVO POGORELIĆ, glasovir

LISINSKI
SUBOTOM

UVJEK
LISINSKI
NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ!

17/18

Sve boje glazbe, sviđalo se to vama ili ne.

LISINSKI
PREKO DUGE

**LISINSKI
SUBOTOM
UVIJEK
LISINSKI
NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ!
17/18**

**[PONUDA KOJU NITKO
NE MOŽE NADMAŠITI!]**

Cijene pretplatničkih ulaznica za dosadašnje pretplatnike ciklusa Lisinski subotom:

1.250,00 kn / 1.050,00 kn / 950,00 kn

Redovne cijene pretplatničkih ulaznica:

1.600,00 kn / 1.400,00 kn / 1.200,00 kn

POSEBNA PONUDA ZA NOVE PRETPLATNIKE

Cijena pretplatničkih ulaznica do 14. srpnja 2017. godine

1.400,00 kn / 1.200,00 kn / 1.050,00 kn

Moguća obročna otplata u šest rata.

**POPUSTI vrijede isključivo za redovne cijene pretplate
Lisinski subotom (1.600 kn/ 1.400 kn/ 1.200 kn):**

10% popusta za studente, učenike, umirovljenike

20% popusta za članove HAK-a

30% popusta za osobe s invaliditetom, uključujući osobu u pratnji
(uz predočenje preslike rješenja o invaliditetu)

Popust vrijedi za kupnju jedne pretplatničke ulaznice osim za osobe s invaliditetom
gdje popust vrijedi i za njihovu pratnju.

Popusti se ne zbrajaju!

Na ukupan iznos računa odobrava se 10% popusta za jednokratno plaćanje gotovinom.

Prodaja pretplatničkih ulaznica od 17. svibnja do 14. srpnja 2017.

Rezervacije dosadašnjim pretplatnicima do 10. lipnja 2017.

Jesenski upis pretplate od 28. kolovoza 2017.

**LISINSKI
SUBOTOM
UVIJEK
LISINSKI
NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ!
17/18**

**NOVA SEZONA
UPIS PRETPLATE**

John Malkovich, pripovjedač
Radovan Vlatković, rog
Anastasia Terenkova, glasovir
Varaždinski komorni orkestar

Subota, 7. listopada 2017.

LISINSKI ARISO GLAS ZA LISINSKI

NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ!

GRAD ZAGREB

PEUGEOT

ZAGREB
Wysina

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ INVALUABLE EXPERIENCE